

Decyzja
Prezydium KK
nr 15/24

ws. opinii o projekcie ustawy MRiT o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych
oraz niektórych innych ustaw

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” negatywnie opiniuje projekt ustawy Ministra Rozwoju i Technologii o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw z dnia 22 stycznia 2024 r.

W ocenie NSZZ „Solidarność” projekt wpisuje się w dominującą w Polsce, ale błędną narrację o kluczowej roli rozwoju drobnej przedsiębiorczości jako podstawy rozwoju gospodarczego i społecznego kraju.

Zdaniem Związku, system podatkowy i ubezpieczeniowy powinny przede wszystkim „promować” skalowanie firm rozumiane jako „promowanie” tych podmiotów, które zwiększają liczbę zatrudnionych pracowników zwiększając skalę ekspansji na rynku. Jest oczywistym, że produktywność skorelowana jest z wielkością firmy. Rozmiar przedsiębiorstwa przekłada się na zdolność do absorpcji technologii, skłonność do innowacji oraz zdolność do efektywnego zarządzania. Większe firmy częściej i więcej inwestują w innowacje, decydują się na unowocześnianie organizacji i procesów produkcyjnych. Małe firmy rzadziej inwestują w rozwój kompetencji swoich pracowników i nie wykorzystują w pełni potencjału technologii cyfrowych. Dominacja relatywnie małych firm na rynku zmniejsza tempo transformacji nakładów na badania i rozwój w Polsce.

Wychodząc z takich złożań nie można pozytywnie ocenić projektu przekazanego do opiniowania. W ocenie Prezydium KK nie jest samoistną wartością prowadzenie działalności gospodarczej. W obecnej sytuacji na rynku pracy w wielu wypadkach kwalifikacje, potencjał i kompetencje ludzi byłyby o wiele lepiej wykorzystane, z większym pożytkiem dla rozwoju ekonomicznego i społecznego, ale także ich osobistego rozwoju, gdyby osoby te poszukiwały statusu pracownika. Wynika to z większych możliwości inwestowania w zasoby ludzkie (np. szkolenia) przez większych pracodawców. Wyższa skala samozatrudnienia

(poprzez tworzenie kolejnych zachęt do jego podjęcia – jak w wypadku projektowanych „wakacji od ZUS”) jako taka nie jest pozytywna.

Przykładowo w opracowaniu „Pułapka małej skali. O produktywności polskich firm” Polskiego Instytutu Ekonomicznego proponuje się wdrożenie instrumentów podatkowych premiujących zwiększenie zatrudnienia w pierwszych pięciu latach funkcjonowania przedsiębiorstwa. W zależności od uzyskanego dofinansowania na nowych pracowników i wzrostu zatrudnienia możliwe byłoby np. dodatkowe zaliczanie kosztów składek społecznych opłacanych przez pracodawcę do kosztów uzyskania przychodów. W ocenie Prezydium KK NSZZ „Solidarność” tego typu założenie mogłoby stanowić podstawę do dalszych prac.

Ponadto zdaniem Prezydium KK warto spojrzeć na proponowane rozwiązania z perspektywy zagwarantowanego w art. 66 ust. 2 Konstytucji RP prawa do wypoczynku. Istotą proponowanego rozwiązania jest przyznanie osobom prowadzącym działalność gospodarczą prawa do zwolnienia z obowiązku finansowania składek na własne ubezpieczenia społeczne oraz składek na Fundusz Pracy i Fundusz Solidarnościowy przez 1 miesiąc w roku kalendarzowym oraz przerwienie tego ciężaru na budżet państwa. Wbrew temu co twierdzi się w przestrzeni publicznej („wakacje od ZUS”, „urlop dla przedsiębiorców”) skorzystanie z tego uprawnienia nie jest w żaden sposób uwarunkowane tym czy przedsiębiorca w trakcie tego miesiąca faktycznie zaprzestanie prowadzenia działalności. Z drugiej strony obowiązek opłacania składek nie stanowi dla osoby prowadzącej działalność gospodarczą przeszkody w tym, aby w tym okresie korzystać z prawa do wypoczynku. Warto zauważyć, że projekt stawia w niekorzystnej (dyskryminującej) sytuacji osoby podlegające ubezpieczeniom społecznym z tytułu wykonywania pracy na podstawie umów cywilnoprawnych. Osoby te nie korzystają z prawa do wypoczynku bowiem nie przysługuje im prawo do urlopu wypoczynkowego. Współfinansują one jednak składki opłacane na ich ubezpieczenia społeczne. Wprowadzenie proponowanego rozwiązania może nasilić presję ze strony osób świadczących pracę na podstawie umów cywilnoprawnych, aby objąć ich rozwiązaniami analogicznymi do pracowników (prawo do urlopu wypoczynkowego) lub do osób prowadzących działalność.

Jakakolwiek koncepcja wydatkowania środków publicznych (w tym wypadku środków, które zostaną przeznaczone na obniżenie zobowiązań samozatrudnionych wobec systemu ubezpieczeń społecznych) zawsze rodzi pytanie o możliwość innego ich przeznaczenia. Zdaniem Prezydium KK środki te powinny być przeznaczone na wsparcie pracodawców i pracowników, w najbardziej innowacyjnych obszarach polskiej gospodarki – gdyż to właśnie jest kluczowe z punktu widzenia rozwoju.

Zaproponowane rozwiązanie w opinii NSZZ „Solidarność” przyczyni się do:

- zwiększenia skali fałszywego samozatrudnienia;
- zwiększenia liczby osób decydujących się na samozatrudnienie jako sposób funkcjonowania na rynku pracy czego nie postrzegamy jako zjawiska pozytywnego, gdyż praca skooperowana jest bardziej efektywna i jej rozwój jest ważniejszym czynnikiem rozwoju ekonomicznego kraju niż rozwój samozatrudnienia.

Gdańsk, 6 lutego 2024 r.

Prezydium KK

NSZZ „Solidarność”

Zastępca Przewodniczącego KK

Sekretarz KK

NSZZ „Solidarność”

Grzegorz Adamowicz